

Den nationale undersøgelse af
Kulturfrivillighed

Nørd, niche og kunsthåndværk

Genreudgivelse

Nørdeforeninger og hobbyforeninger har det tilfælles, at medlemmerne samles om en nichet fælles interesse. Ofte befinder de sig i udkanten af kulturbegrebet og er typisk ikke top-of-mind, når vi taler om kultur.

I denne udgivelse har vi samlet to genretyper fra undersøgelsen af kulturfrivillighed: foreninger i "nørdegenren" (f.eks. rollespil, og tegneserier) og kreative hobbyforeninger

Foreningerne er i gennemsnit 27 år gamle

Den ældste nørdeforeninger blev oprettet i 1844.

Den ældste hobbyforening blev oprettet i 1902.

indendenfor kunsthåndværk (f.eks. billedkunst, keramik og strik).

På nogle områder ligner de to foreningstyper hinanden, og på andre er de vidt forskellige. I genreudgivelsen her ser vi nærmere på både ligheder og forskelle.

Populationen - antallet af aktører og frivillige - er relativt lille. Derfor er det særligt vigtigt at læse dataene som tendenser. Alligevel er det interessant at se, hvad nichede foreninger tilbyder frivillige indenfor kultur, skaberkraft og fællesskab.

Det har været svært at finde de rette udtryk for denne type foreninger, men vi er gået aktivt efter at finde det, vi i det indledende

arbejde kaldte "nørdefællesskaber", og har i den forbindelse spurgt aktørerne, om de kunne se sig selv i udtrykket "nørd". Heldigvis har det i dag en positiv klang og det anses som en styrke at fordybe sig i nicher.

Kendetegnene for genrerne er også, at der ofte er en "værkstedaktivitet". Der bygges og formes en del og det er en fordel, hvis man er detaljeorienteret og optaget af at koble personligt udtryk med "håndens arbejde".

Her er publikum ikke i en stor faktor, men det er fællesskab til gengæld og muligheden for at invitere nye medlemmer eller gæster med ind i et univers, hvor der er plads til at afprøve og udfolde sig indenfor et smalt område.

Sommetider er fællesskaberne små og nære, men de kan også være meget store. F.eks. kan udendørs rollespilsaktiviteter tiltrække hundredevis af børn og voksne og når vikingeskibene sættes i søen om foråret, er der ligeledes stort fremmøde.

35% af aktørerne har flere end 25 frivillige engageret

I den nationale undersøgelse af kulturfrivillighed har respondenterne valgt, hvilken af 10 genrer, der passer bedst til deres formål og organisering. **48 aktører og 71 frivillige** hører under genren "nørd, niche og kunsthåndværk" og det er deres besvarelser denne udgivelse bygger på.

Udgivelsen præsenterer data fra spørgeskemaundersøgelsen, som primært formidles med diagrammer og faktabokse.

Grundrapporten

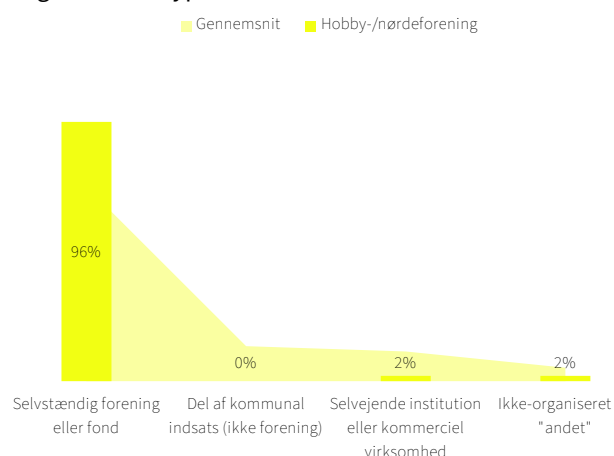
Find den bagvedliggende rapport [Frivillighed i kulturlivet - En national undersøgelse af aktører og frivillige i dansk kulturliv](#) på kulturensanalyseinstitut.dk

Den samlede rapport er baseret på en spørgeskemaundersøgelse med svar fra 778 aktører og 2.083 frivillige i kulturlivet. I rapporten kan du finde de samlede resultater på tværs af genrer til evt. sammenligning med genreudgivelsen her, og du kan læse mere om de metodiske greb og bias. F.eks. at vi må formodes først og fremmest at have de positive respondenter repræsenteret, da undersøgelsen primært er udsendt gennem aktive aktører.

Aktørerne

Aktørerne indenfor disse genrer er typisk organiseret som foreninger og registreret som folkeoplysende foreninger eller hobbyforeninger. Men de er forskellige, når det kommer til målgruppe for aktiviteterne. Kunsthåndværksforeningerne henvender sig i meget høj grad til voksne, mens nørdeforeningerne i højere grad har defineret målgrupper og dækker børn-, unge- og voksen segmenter både samlet og hver for sig.

Organisationstype

Aktørernes organisering (n = 48)

26% af nørdeaktørerne har børn og/eller unge som primær målgruppe

- Det er den højeste andel blandt aktørerne.
- 0% af hobbyforeningerne er målrettet børn og unge.
- 80% er målrettet voksne over 16 år, hvilket er den højeste andel blandt genrerne.

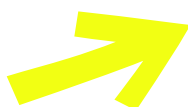
Foreningstyper

1. Hobby (46%)
2. Folkeoplysende (39%)
3. Andet (13%)

(n = 46)

Hobbyforeningerne afvikler i gennemsnit 12 aktiviteter årligt, der er åbne for publikum eller ikke-medlemmer.

Nørdeforeningerne afvikler i gennemsnit 42 arrangementer årligt, der er åbne for publikum eller andre medlemmer.

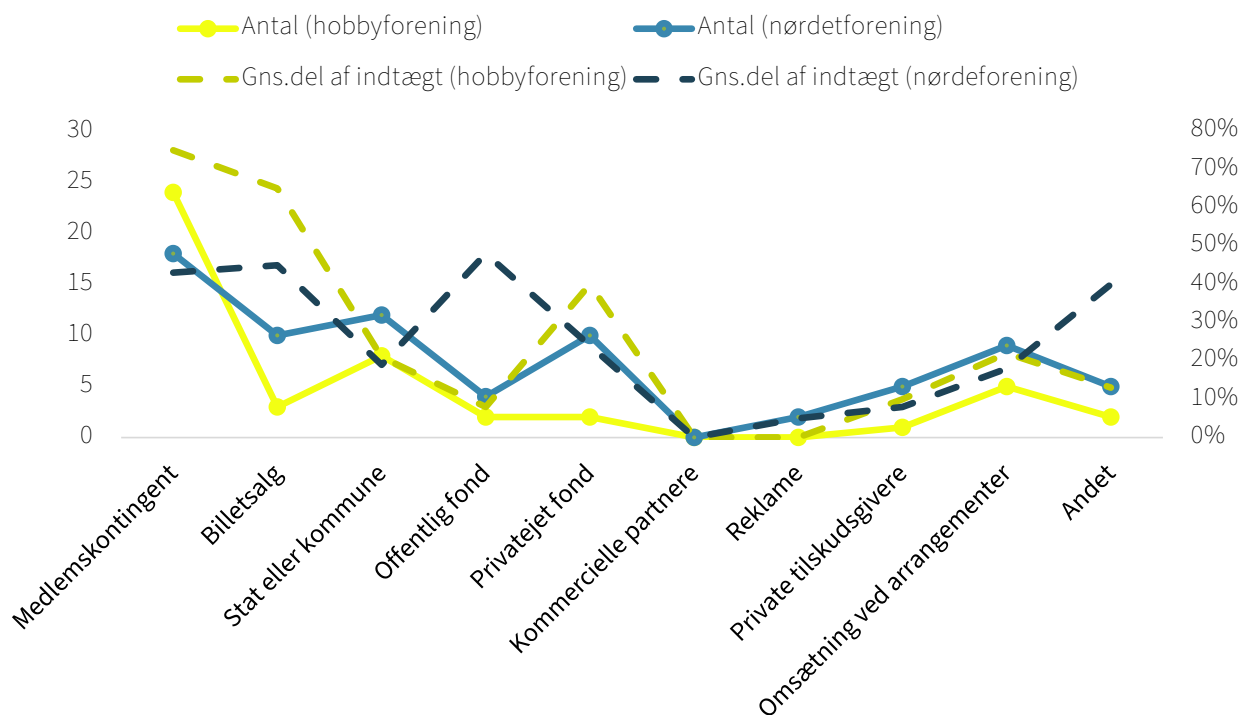
Hos 84% af hobbyforeningerne skal man være medlem for at være frivillig.

Det samme gælder hos 55% af nørdeforeningerne.

Aktiviteter

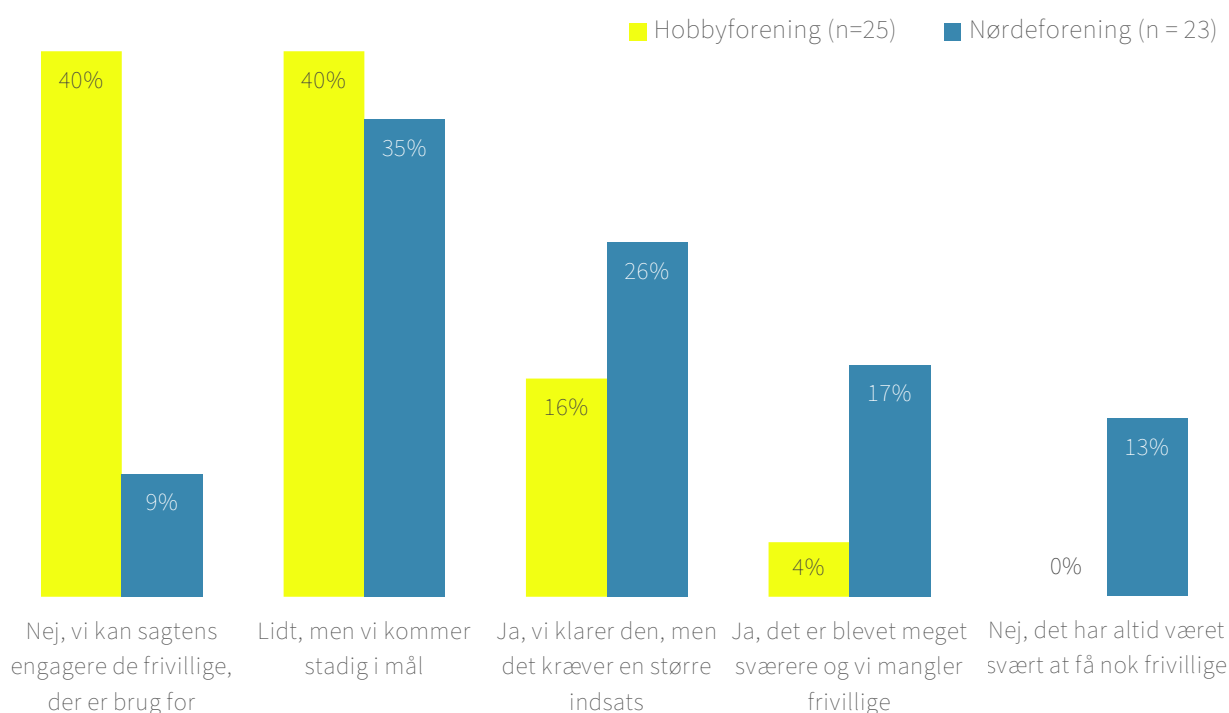
Rollespil
Keramik
Analoge spilaktiviteter
Tegneserier og zines
Værksteder
Vedligehold af traditionelle vikingskib

Finansiering

Finansiering af aktiviteter blandt aktørerne. Den faste linje viser antallet af respondenter (skala til venstre), som har finansiering via den nævnte indtægtskilde. Den stiplede linje viser, hvor meget indtægten i gennemsnit (%) udgør for de aktuelle aktører (n=48).

Er det blevet sværere at tiltrække frivillige?

Aktørernes vurdering af om det generelt er blevet sværere at tiltrække frivillige indenfor de senere år (n = 48).

Aktørerne har i gennemsnit 7,7 frivillige med lederroller

Det er den næsthøjeste andel blandt genrerne

80% af hobbyforeningerne får lokaler stillet til rådighed af kommunen

35% af nørdeforeningerne samarbejder slet ikke med kommunen

Top 5 indsatser frivillige kan engagere sig i hos aktøren

1. Bestyrelsesmedlem (88%)
2. Lavpraktiske opgaver (58%)
3. Kommunikationsopgaver (56%)
4. Underviser/aktivitetsleder (54%)
5. Koordinering/projektledelse (54%)

(n = 48)

Flere end 55% af aktørerne tilbyder de frivillige:

- Frihed til at arbejde, når de vil
- Stor indflydelse på opgaveløsning
- Direkte indflydelse på strategiske beslutninger

(n = 48)

90% har frivillige engageret hele året rundt

17% af nørdeforeningerne tilbyder deres frivillige kurser, der også kan bruges på arbejdsmarkedet

Det bedste ved at have frivillige tilknyttet...

"Det har været mig en ære at headhunte frivillige til forskellige roller og se dem vokse med tiden, og blive til nye mennesker med forbedrede kompetencer, og et større netværk."

"Vi er samlet omkring et meget konkret og specielt formål, der kræver særlig viden og erfaring. Alle os frivillige føler glæde ved at bidrage med vores specielle viden og kundskaber og blive respekteret for dem."

...og det sværeste

"De skiftende forventninger og mængde af tid folk kan ligge i det. Administrative krav fra andre parter, som f.eks. kommunen."

"I en lille forening kommer bestyrelsens medlemmer til at være centrum for arbejdet."

Barrierer

"Det er en kæmpe opgave med synlighed og markedsføring. Den løfter vi kun i begrænset omfang pga. egne kræfter.

Vores oplevelse er, at mange flere borgere kunne have glæde af de muligheder vores forening giver. Men vi har begrænsede kræfter til markedsføring. Vi prioriterer energien til at lave konkrete kulturaktiviteter til medlemmerne."

Gode løsninger

"Det er svært at vide hvad der foregår på kulturområdet i kommunen. Det ville være rigtig godt med mere tværgående synlighed og koordinering så vi evt. kunne byde mere ind sammen. Det kunne styrke kulturaktiviteter i kommunen som helhed."

Eksempler fra kommentarfelter

"Hjertet i vores forening er fællesskab og frivilligt engagement - ikke økonomisk gevinst."

"Ja vi ville have frivillige, hvis vi kunne aflønne alle, men spørgsmålet er i praksis meningsløst - vi har ingen ansatte og er meget langt fra en virkelighed hvor vi kun bestod af ansatte.

I den perfekte verden havde vi, hvad der svarede til 1-2 fuldtidsstillinger + en række tilknyttede skribenter, som vi kunne betale for deres arbejde."

"Vi har i tegneseriemiljøet altid haft svært ved at skaffe frivillige med bestemte kompetencer. Vores egen oplevelse er, at vi mangler folk, der er gode til at skaffe frivillige, dvs. folk med kompetencer indenfor projektledelse, kommunikation, organisering osv – så det bider sig selv i halen.

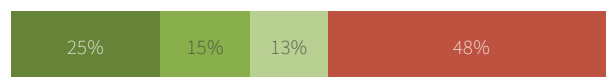
De få mennesker vi har med de kompetencer, bliver slidt op og har ikke overskud til at skaffe flere med samme kompetencer."

Eksempler fra aktørkommentarfelter

Arbejds miljø

Alle aktører har svaret på en række spørgsmål om arbejdsmiljøet i organisationen; hvorvidt de forholder sig til arbejdsmiljø og om de sikrer transparens i procedurerne. Aktørgrupperne ligner hinanden på fysisk arbejdsmiljø for frivillige, men er forskellige på det psykiske.

Vi kommunikerer retningslinjer om fysisk arbejdsmiljø til alle frivillige

Vi evaluerer jævnligt på fysisk arbejdsmiljø

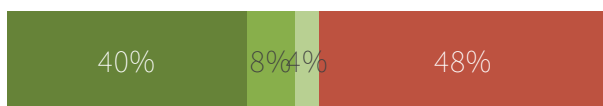

Aktørernes vurdering af procedurer for arbejdsmiljø (n = 48)

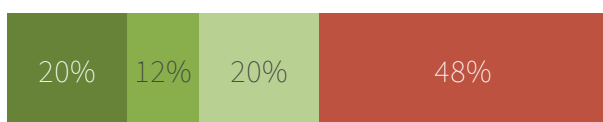

Hobbyforeninger

Vi sikrer at alle frivillige ved, hvor de skal henvende sig, hvis de oplever et psykisk belastende arbejdsmiljø

Vi evaluerer jævnligt på psykisk arbejdsmiljø

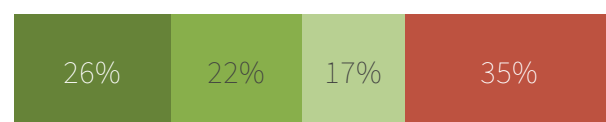
Aktørernes vurdering af procedurer for arbejdsmiljø (n = 25)

Nørdeforeninger

Vi sikrer at alle frivillige ved, hvor de skal henvende sig, hvis de oplever et psykisk belastende arbejdsmiljø

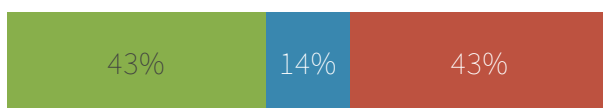
Vi evaluerer jævnligt på psykisk arbejdsmiljø

Aktørernes vurdering af procedurer for arbejdsmiljø (n = 23)

De frivillige

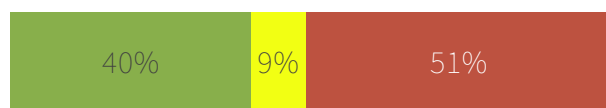
Er du blevet præsenteret for regler for fysisk og psykisk arbejdsmiljø?

- Ja, jeg er blevet præsenteret for begge
- Jeg har fået information om psykisk arbejdsmiljø

De frivilliges svar på formelle regler for arbejdsmiljø (n = 28)

Er du blevet præsenteret for regler for fysisk og psykisk arbejdsmiljø?

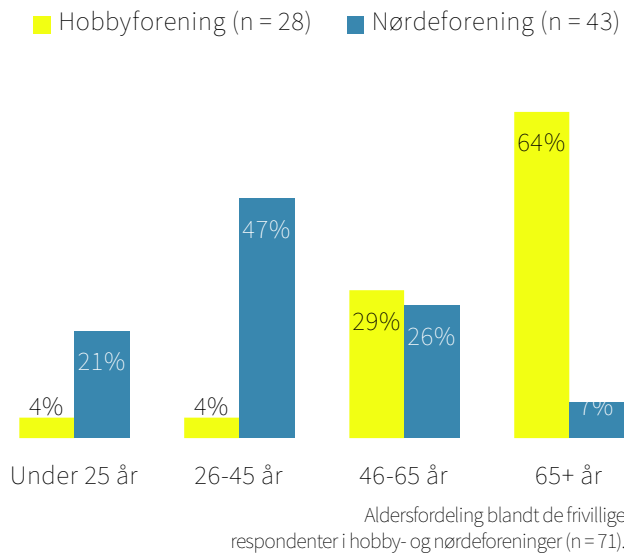

- Jeg har fået information om fysisk arbejdsmiljø
- Nej, slet ikke

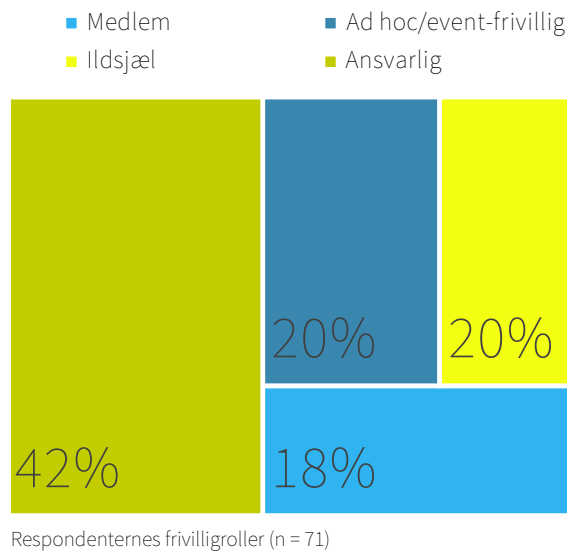
De frivilliges svar på formelle regler for arbejdsmiljø (n = 43)

De frivillige

Aldersfordeling

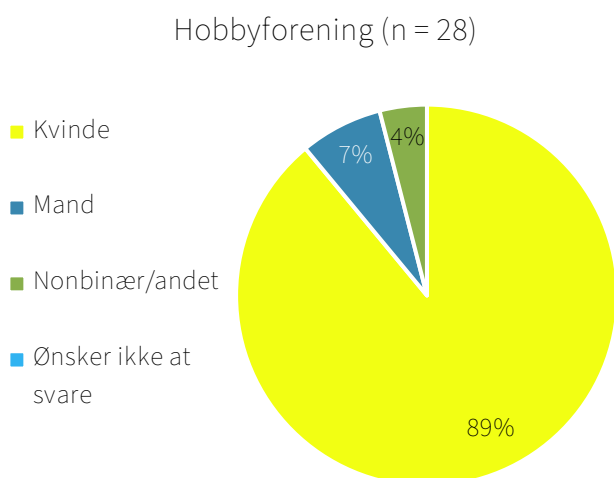
Frivilligroller

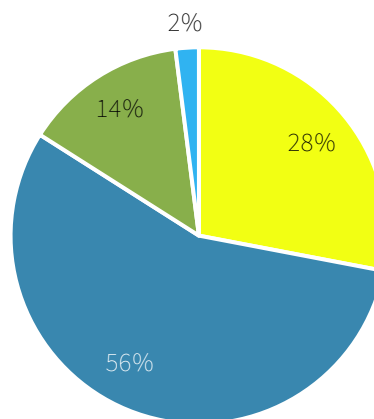
35% har været frivillige i mere end 7 år

25% har/havde ikke foreningsaktive forældre

Køn

Nørdeforening (n = 43)

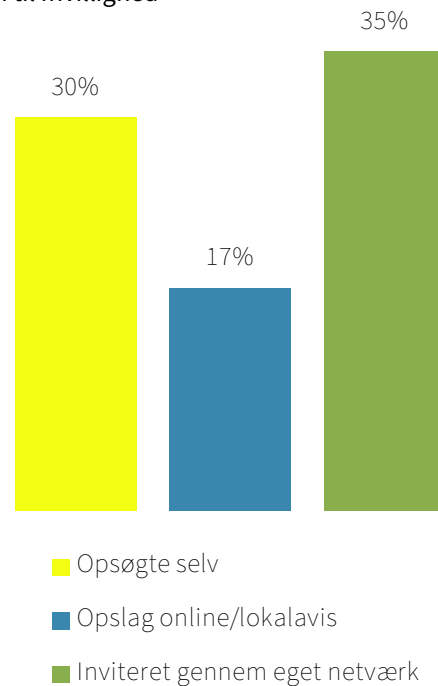
Kønsfordeling blandt de frivillige respondenter i hobby- og nørdeforeninger (n = 71)

Motivation og adgang

Kulturfrivillige i nicheforeningerne er typisk aktive hele året, og 28% af dem bruger mere end 20 timer om måneden på deres frivillige engagement.

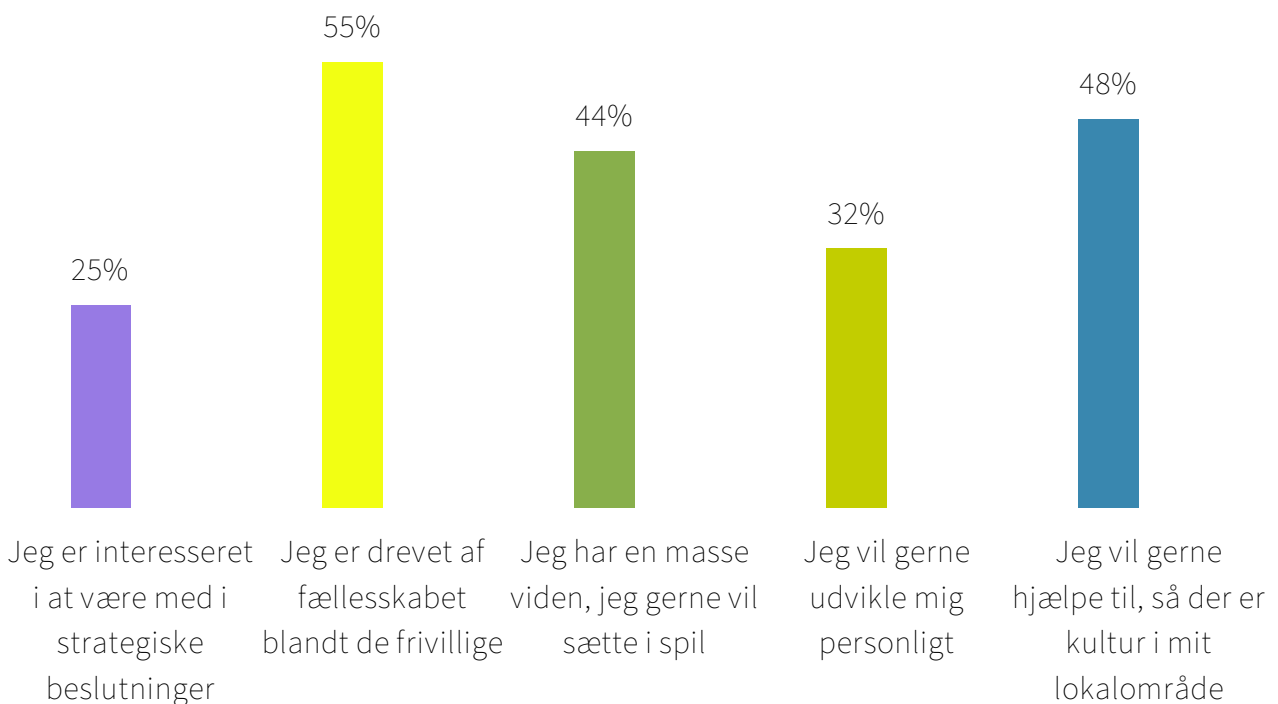
26% af de nørdefrivillige føler sig generelt ensomme, men 18% af dem ikke, når de er i det kulturfrivillige fællesskab

Vejen til frivillighed

Top tre: de frivilliges vej til at engagere sig (n = 71)

Top fem motivationer for at være frivillig

Respondenterne fem væsentligste grunde til at engagere sig (n = 71)

Top 4:

De frivilliges aktuelle opgaver

1. Lavpraktiske opgaver (35%)
2. Koordinering/projektledelse (34%)
3. Bestyrelsesmedlem (28%)
4. Underviser/aktivitetsleder (23%)

Tilknytning til arbejdsmarkedet

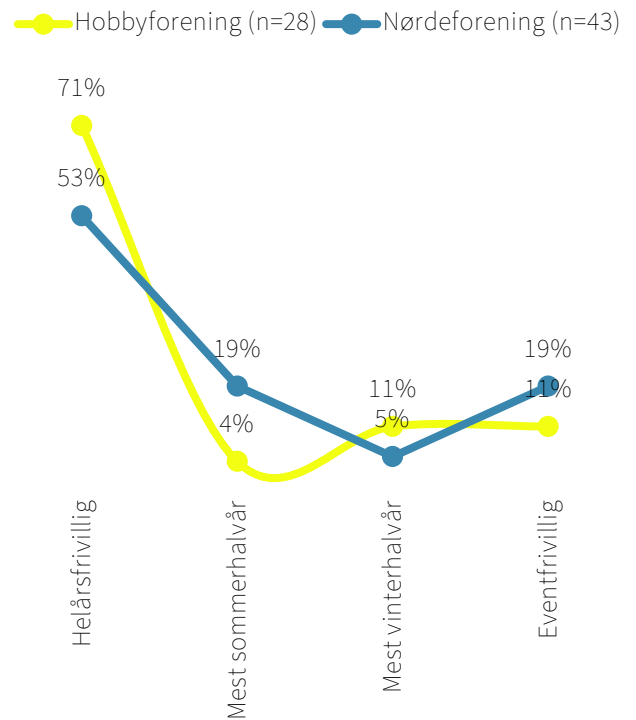
- 85% af de frivillige i nørdeforeningerne er i job
- 74% af de frivillige i hobbyforeningerne er udenfor beskæftigelse (f.eks. på pension)

(n=71)

Tryghed og trivsel

- 86-96% er altid trygge
- 7% synes tonen er hård/direkte men kærlig.
- 70% i nørdeforeningerne skriver, at de altid har det sjovt
- 61% i hobbyforeningerne kalder tonen omsorgsfuld

Frivilligåret

Respondenternes aktivitet fordelt på året (n = 71)

"Det har hjulpet mig med at udvikle mig som person. Det har vist mig ting man kan gøre med sit liv, som jeg ikke kendte til før. Det har hjulpet mig med at være mere social."

Frivillig i kommentarfelt

Det bedste ved at være frivillig i en hobby- eller nørdeforening

1. Fællesskab og samvær (37)

Derudover er de besvarelserne for forskellige og for få i antal til at tematisere

...og det værste eller sværeste

1. Tid: kalender og livskabale (31)

Nørdeforeningerne nævner også ressourcer, rammer og regler (6)

Tematisk opdeling fra åbne kommentarfelter

Antal respondenter i parentes (n = 71)

58%

markerer at kulturfrivilligheden i høj eller væsentlig grad er en afgørende del af deres sociale liv

50%

oplever at deres selvtillid/selvverd i høj eller væsentlig grad er styrket

33%

oplever at de i høj eller væsentlig grad oplever større tilknytning til deres lokalsamfund

40%

markerer at de i høj eller væsentlig grad får øget indsigt i dansk kulturliv

Kolofon

Nørd, niche og kunsthåndværk. Genreudgivelse.
Den nationale undersøgelse af kulturfrivillighed.

Forfattere: Cecilie E. L. Johansen og Amelie Mannerup

Udgivet i april 2026

Grafisk design: Anton Vinther og forfatterne

Udgiver:

Kulturens Analyseinstitut

Knudsvej 44 C

4000 Roskilde

Danmark

(+45) 69 16 26 69

info@kulturanalyser.dk

www.kulturensanalyseinstitut.dk

Må citeres eller anvendes med behørig reference.

KULTURENS ANALYSEINSTITUT

Kulturens Analyseinstitut
info@kulturanalyser.dk
kulturanalyser.dk
(+45) 69 16 26 69
Knudsvej 44 C
4000 Roskilde
Danmark